

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-04-09

Ärendenummer SMF-2024-01371

Handläggare

Björn Berle

Telefon: 031-368 24 18

E-post: bjorn.berle@stadsmiljo.goteborg.se

Återrapportering av budgetuppdrag från 2023 om att införa 30 km/h som bashastighetsnorm inom ett definierat pilotområde

Förslag till beslut

Stadsmiljönämnden tar emot förvaltningens redovisning och förklarar uppdraget från kommunfullmäktige om att införa 30 km/h som bashastighetsnorm inom ett definierat pilotområde med hög folklig acceptans, exempelvis inom pågående pilotområde för cykel, för fullgjort.

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges budget 2023 gavs stadsmiljönämnden i uppdrag att införa 30 km/h som bashastighetsnorm inom ett definierat pilotområde med hög folklig acceptans, exempelvis inom pågående pilotområde för cykel. Uppdraget återrapporterades till stadsmiljönämnden i februari/mars 2024 med hänvisning till tidigare genomförda projekt samt ordinarie arbete med hastighetsdämpning. Uppdraget beslutades ej vara fullgjort och återremitterades till förvaltningen. Som pilotområde valdes delar av Slotsskogsgatan och Ekedalsgatan och ett litet område söder om dessa, då de förändringar som pilotområde cykel gjort på platsen bidragit till att hastigheten ökat. Hastighetsbegränsningen har nu sänkts från 50 km/h till 30 km/h och eftermätning visar att de verkliga hastigheterna har sänkts. De verkliga hastigheterna var dock lägre innan pilotområde cykel gjorde förändringar, än efter sänkningen av hastighetsbegränsningen från 50 km/h till 30 km/h. Detta visar, tillsammans med erfarenheter från tidigare projekt, att den skyltade hastigheten i rätt gatumiljö kan bidra till att sänka hastigheten men att gatans utformning spelar ännu större roll. Förvaltningen föreslår härmed att stadsmiljönämnden förklarar uppdraget för fullgjort.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Enligt reglerna i trafikförordningen ska bilister hålla en med hänsyn till omständigheterna tillräckligt låg hastighet. Med tanke på att det är bostäder och att det står parkerade bilar längs pilotprojektets gator kan hastigheten inte vara nämnvärt fortare än 30 km/h oavsett hastighetsbegränsning.

Därför är bedömningen att ärendet inte kommer ha påverkan på den ekonomiska dimensionen då vare sig näringsliv eller privatpersoner som har följt trafikreglerna före hastighetssänkningen kommer att förlora någon tid.

Bedömning ur ekologisk dimension

Den sänkta hastigheten bidrar sannolikt till något lägre bullernivåer, både på grund av lägre hastighet och minskade accelerationer. När det gäller utsläpp från fordonen går det inte entydigt säga att de minskar eftersom förbränningsmotorer i så låga hastigheter inte nödvändigtvis drar mindre bränsle (som har en direkt koppling till koldioxidutsläppen) eller har lägre utsläpp av övriga hälsoskadliga ämnen vid en hastighetssänkning. Att accelerationerna minskar och att farten blir jämnare kan dock ha en viss positiv inverkan. För elbilar och hybridbilar kan det finnas tydligare effekter av minskad energiförbrukning och eventuellt minskade utsläpp.

Skillnaderna i framkomlighet av hastighetssänkningen är så liten att en överflyttning till mer hållbara färdssätt sannolikt är mycket låg. Om ändringen gör så att fler upplever att det känns trevligare och tryggare att gå och cykla så skulle det kunna ha en viss inverkan.

Bedömning ur social dimension

Hastighetens 85-percentil är ett vedertaget mått som anses vara kopplat till trafiksäkerheten. 85-percentilen är den hastighet som 85 % av passerande fordon kör som snabbast. Det innebär att 15 % kör fortare. Sänkningen av hastighetsgränsen från 50 km/h till 30 km/h har sänkt 85-percentilen från 41 km/h till 35 km/h för lätta fordon. För tunga fordon har 85-percentilen sjunkit från 40 till 33 km/h. Se bild 3 nedan. Detta innebär att trafiksäkerheten sannolikt har förbättrats något på sträckan i och med genomförandet av detta budgetuppdrag.

Samverkan

Partssamverkan med de fackliga organisationerna är inte aktuell i detta ärende.

Bilagor

Inga bilagor

Ärendet

I kommunfullmäktiges budget 2023 gavs stadsmiljönämnden i uppdrag att införa 30 km/h som bashastighetsnorm inom ett definierat pilotområde med hög folklig acceptans, exempelvis inom pågående pilotområde för cykel. Uppdraget återrapporterades till stadsmiljönämnden den 8 februari 2024 i ärende ”Årsrapport 2023 samt åtgärdsförslag med anledning av 2023 års underskott” (SMF-2024-00055). Uppdraget beslutades ej vara fullgjort och återremitterades till förvaltningen (rättat protokoll den 22 mars §44). Förvaltningen redovisar nu genomfört uppdrag och mätning av resultatet för ställningstagande av nämnden kring fullgörandet av uppdraget.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Förvaltningen har tidigare redovisat budgetuppdraget till nämnden genom att hänvisa till tidigare genomförda pilotprojekt med att ändra hastighetsgränserna på stadens gator samt ordinarie arbete med hastighetsdämpning.

När en hastighetsplan arbetades fram med metoden ”Rätt fart i staden” under 2016-2017 testades stadsdelen Lundby som pilotområde för hastighetsgränserna 30, 40 och 60 km/h. De nya hastighetsgränserna skyltades med nya vägmärken, men inga fysiska åtgärder gjordes för att dämpa hastigheter eller anpassa gatan efter ny hastighetsgräns. Mätningar före och efter ny skyltning visade endast marginell sänkning av hastigheterna. En lärdom från pilotområdet var att utmärkning av nya hastighetsgränser måste genomföras med rätt fysisk utformning för att få rätt verklig hastighet på gatorna. Efter utvärdering av testområdet beslutades att fortsatt ha kvar 30, 40, 60 km/h inom området.

Efter många önskemål från invånare sänktes även hastigheten på Saltholmsgatan från 50 km/h till 30 km/h. Hastigheterna blev inte märkbart lägre med enbart skyltning.

Göteborg har många områden med 30 km/h som rekommenderad hastighet men med hastighetsgräns 50 km/h. Där görs hastighetsdämpande åtgärder av olika slag. Dessa områden visar på låga hastigheter.

Genomförande av uppdraget

Då nämnden inte förklarade budgetuppdraget som fullgjort utifrån tidigare redovisning så har förvaltningen genomfört ytterligare åtgärder.

Förvaltningen valde ut Slottsskogsgatan och Ekedalsgatan som pilotområde då hastigheterna hade ökat märkbart på denna sträcka när pilotområde cykel målade cykelbanor och tog bort parkering på ena sidan i varje körriktning (blå markering i bild 1 nedan). En bedömning gjordes av att sträckningen Slottsskogsgatan och Ekedalsgatan utmed pilotområde cykel hade en sådan trafikmiljö att det var rimligt med en hastighetsgräns på 30 km/h eftersom det ofta står parkerade bilar utmed gatan. Det innebär att en förare antingen hinner bromsa om en person kliver ut mellan parkerade bilar eller vid en påkörning inte kör fortare än den hastighet som eftersträvas för att säkra passager för gående och cyklister enligt nollvisionen.

När 30 km/h infördes på blåmarkerade delar av Slottsskogsgatan och Ekedalsgatan så tog vi också med angränsande gator inom röda markeringen i bild 1 nedan för att få ett område med sammanhållen hastighetsbegränsning. Omskytning till 30 km/h inom området gjordes den 8 november 2024.

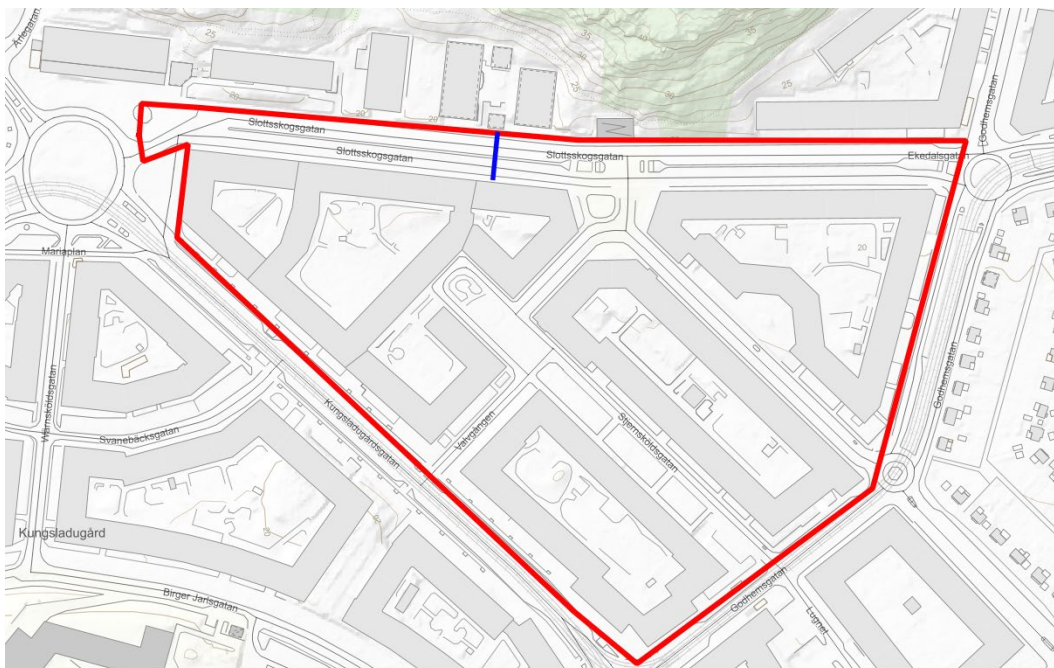

Bild 2. Hastigheter har mätts i det blå snittet

Skede	Mätdatum	Fordonskategori	85-percentil (km/h)
Före pilot cykel	18–25 okt 2022	Lätta fordon	31
		Tunga fordon	25
Efter pilot cykel	12–19 okt 2023	Lätta fordon	41
		Tunga fordon	40
Efter sänkning till 30 km/h	8–14 april 2025	Lätta fordon	35
		Tunga fordon	33

Bild 3 mätningar Slottsskogsgatan

Förvaltningens bedömning

Stadsmiljöförvaltningen redovisar i detta tjänsteutlåtande genomfört uppdrag och mätning av resultatet. Förvaltningen föreslår att nämnden förklarar uppdraget från kommunfullmäktiges budget 2023 om att införa 30 km/h som bashastighetsnorm inom ett definierat pilotområde med hög folklig acceptans, exempelvis inom pågående pilotområde för cykel för fullgjort.

Mikael Hagberg

Anders Ramsby

Avdelningschef

Förvaltningsdirektör